Ministry of Electronics and Information Technology
Government of India

सत्यमेव जयते

certin
Enhancing Cyber Security in India

CyberSmart
ڪلاس روم

استادن ۽ شاگردن لاءِ صورتن تي ٻڌل سائبر سيڪيورٽي گائيڊ

هن موقعي تي

قومي سائبر سيڪيورٽي شعور مهيني (آڪٽوبر 2026)

"سائبر صفائي جي ثقافت ٺاهيو"

#CyberHygieneOurCulture

ISEA Information Security Education & Awareness

Digital India Power To Empower

साइबर स्वच्छता कन्द्र
CYBER SWACHHTA KENDRA
Botnet Cleaning and Malware Analysis Centre

certin
Enhancing Cyber Security in India

مضمونن جي فهرست

	پيش لفظ	3
1	"سوشل انجينئرنگ: "اعتماد يا حيلو؟	4
2	"فشنگ: "سُجاڻ جا نشان ڳوليو	5
3	اي آءِ حفاظت: "ڇا توهان اي آءِ کان اهو پڇيندؤ؟"	6
4	"مالويئر: "اهو ڪيئن اندر اچي ٿو؟	7
5	سائبر سيڪيورٽي اسڪيپ روم	8
	اسان سان رابطو ڪريو	9

certin
Enhancing Cyber Security in India

پيش لفظ

جيئن شاگرد اڄڪلهه وڌي ڪارائڪي، رابطو، همڪار ۽ آن لائين ناڻ ۾ وڌيڪ وقت گذارين ٿا، تنهن هوندي سائبر سيڪيورٽي جي سمجهه هڪ ضروري زندگي جو مهارت بڻجي ويو آهي. سائبر خطرا ڏينهن وارن ڊجيٽل تجربن ۾ وڌيڪ شامل ٿي رهيا آهن ۽ اهي ڪنهن مشڪل پيغام، غير متوقع لاگ ان درخواست، گمراهي واري ويب سائيٽ، نامعلوم لنڪ، گمراهي واري آواز يا ڊيو، يا ذاتي معلومات جي درخواست جي صورت ۾ اچي سگهن ٿا. شاگردن کي انهن حالتن کي سڃاڻڻ، رڪجي، تصديق ڪرڻ ۽ صحيح فيصلو ڪرڻ جي علم سان آراستو ڪرڻ، ڪم ڪندڙ ۽ ذميواري وارن ڊجيٽل عادتن کي ننڍپڻ کان ناڻ ۾ مدد ڪري سگهي ٿو.

جو (CERT-In) انڊين ڪمپيوٽر ايمرجنسي ريسپانس ٽيم استادن ۽ شاگردن لاءِ صورتن تي ٻڌل CyberSmart Classroom: سائبر سيڪيورٽي گائيڊ، استادن کي عملي ۽ واقعيءَ ۾ ملندڙ صورتون ڏئي ٿي جيڪي ڪلاس روم ۾ بحث، سرگرمين ۽ تعاملي سيکهه لاءِ استعمال ڪري سگهجن ٿيون. هر صورت شاگردن کي ممڪن خطرن کي سڃاڻڻ، تنقيد سان سوچڻ، ممڪن جوابن تي بحث ڪرڻ ۽ سادي سائبر سيڪيورٽي بهترين طريقن کي سمجهڻ لاءِ ترغيب ڏئي ٿي. سائبر سيڪيورٽي جي تصورن کي شاگردن جي روزمره زندگي جي صورتن سان ڳنڍڻ سان، گائيڊ سائبر شعور کي دلچسپ، متعلقه ۽ عملي بڻائڻ چاهي ٿي، جڏهن ته ذميواري واري ڊجيٽل شهرياتي ثقافت کي فروغ ڏئي ٿي.

جي قومي سائبر سيڪيورٽي شعور CERT-In هي بڪ ليٽ مهيني جي سرگرمين (آڪٽوبر 2026) جو حصو طور شائع ڪيو ويو آهي، جنهن جو مقصد شاگردن ۽ تعليمڪارن ۾ سائبر سيڪيورٽي شعور کي مضبوط ڪرڻ آهي. ان جو مقصد استادن کي آن لائين حفاظت بابت معنيٰ وارن گفتگون ناڻ ۽ شاگردن کي ڊجيٽل دنيا ۾ صحيح، محفوظ ۽ ذميواري وارن چونڊين لاءِ توانائي ڏيڻ ۾ مدد ڪرڻ آهي.

1. "سوشل انجينئرنگ: "اعتماد يا حيلو؟

A **حڪمت**
"مان آءِ ٽي مان آهيان."

U **فوري گهرج**
"فوري ڪم ڪريو."

R **انعام**
"مفت ڊائون لوڊ."

F **واقفيت**
"اهو توهان جو دوست آهي."

نشان

1. ڪو ڪنهن فون ڪري ٿو ۽ چوي ٿو ته اهو اسڪول جي آءِ ٽي وڊ مان آهي ۽ توهان جو پاسورڊ گهري ٿو.

2. ڪو ڪنهن چوي ٿو ته اهو توهان جو دوست آهي پر نئون اڪائونٽ استعمال ڪري رهيو آهي ۽ فوري پئسا موڪلڻ گهري ٿو.

3. ڪو ڪنهن توهان جي لاگ ان تفصيلن جي بدلي ۾ مفت گيم ڊائون لوڊ پيش ڪري ٿو.

4. هڪ شاگرد کي پيغام ملي ٿو ته جيستائين اهو فوري ڪم نه ڪندو، جيستائين ان جو اڪائونٽ حذف ڪيو ويندو.

فيصلي جو رستو

ممڪن گمراهي 🔴 | تصديق گهرجي 🟡 | شايد محفوظ 🟢

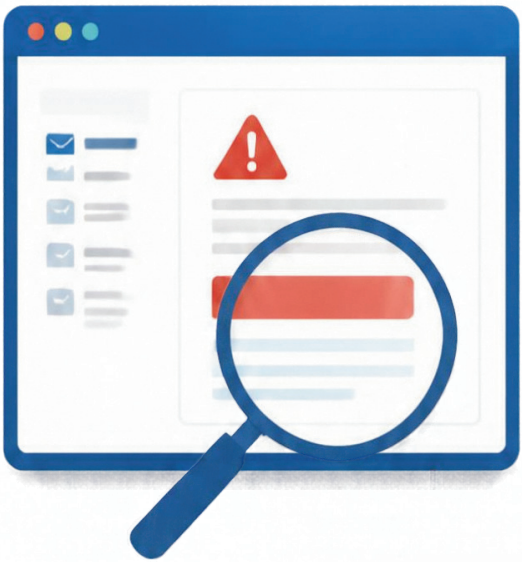
مهم سبق:

حملہ ڪندڙ ماڻهن کي متاثر ڪرڻ لاءِ فوري گهرج، حڪمت، دلچسپي، انعام يا واقفيت استعمال ڪري سگهن ٿا.

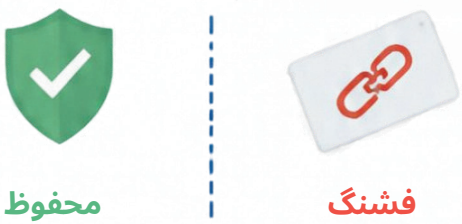
2. "فشنگ: "سُجاڻ جا نشان ڳوليو

شاگردن کي ياد رکڻ واري اصول:

- مشڪل موڪلندڙ پتو
- فوري يا دڙڪ واري لفظ
- غير متوقع اٽيچمينٽ
- پاسورڊ يا ذاتي معلومات جي درخواست
- مشڪل لنڪ
- املا يا گرامر ۾ فرق
- غير معمولي ادائيگي جي درخواست
- ويب سائيٽ جي پتي ۾ فرق

محفوظ

فشنگ

3. "اي آءِ حفاظت: "چا توهان اي آءِ کان اهو پچيندؤ؟"

شاگردن کي اڳيان ڏيکاريو:

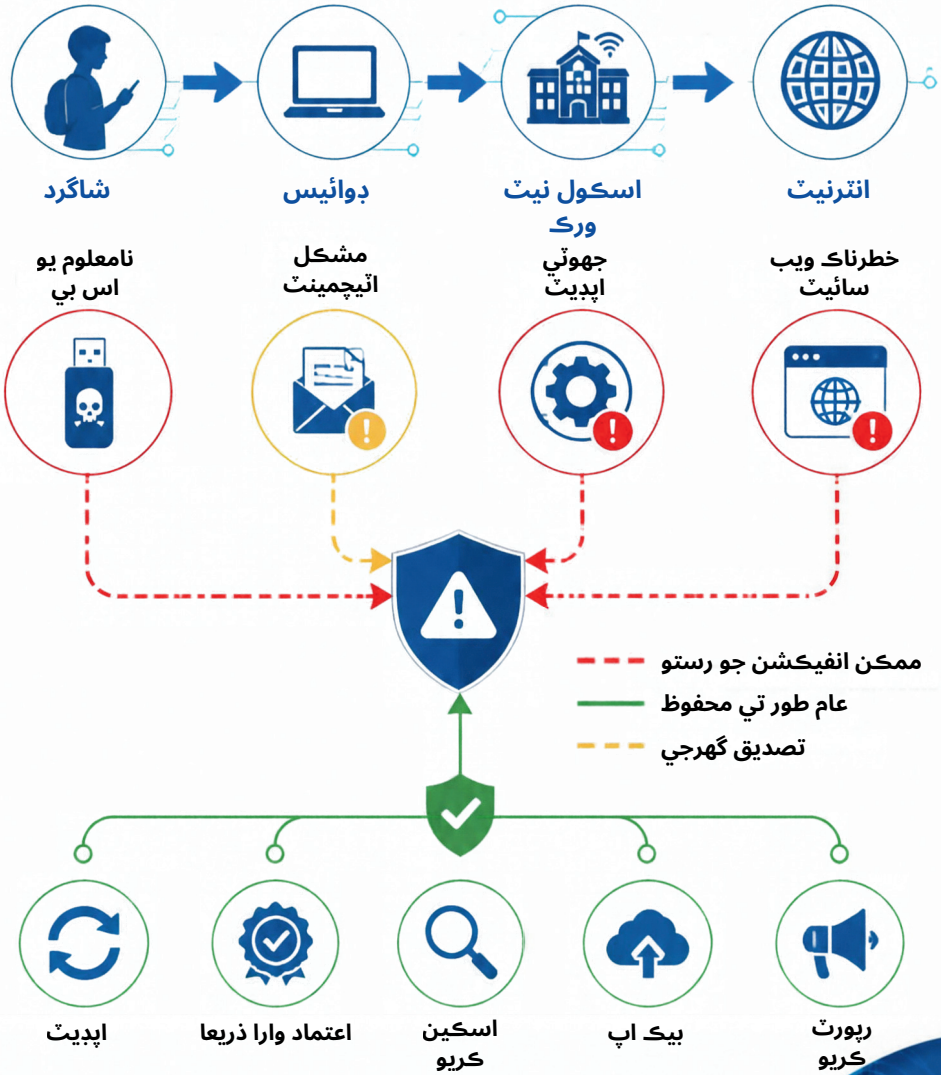

1. ذاتي معلومات کي محفوظ ڪريو
2. مهم معلومات کي تصديق ڪريو
3. نتيجن تي غور ڪريو
4. ذميواري وارو استعمال

مهم سبق

اي آءِ مفيد ٿي سگهي ٿي، پر شاگردن کي ذاتي معلومات کي محفوظ ڪرڻ، مهم معلومات کي تصديق ڪرڻ ۽ جنهن کي اهي ناهين تا ۽ شيئر کن تا انهن جي نتيجن تي غور ڪرڻ گهرجي.

4. "مالويئر: "اهو ڪيئن اندر اچي ٿو؟

5. سائبر سيڪيورٽي اسڪيپ روم

اسان سان رابطو

معلومات ڊيسڪ

فون: +91-11-22902657

CERT-In کي سائبر سيڪيورٽي واقعا رپورٽ ڪرڻ لاءِ:

ويب سائيٽ: https://www.cert-in.org.in/

ڈسپو اي ميل: incident@cert-in.org.in

ٽول فري فون: +91-1800-11-4949

ٽول فري فڪس: +91-1800-11-6969

تربيت ۽ شعور سيشن ۾ حصو وٺڻ لاءِ، اي ميل ڪريو:

training@cert-in.org.in

اسان کي فالو ڪريو

@IndianCERT

@cert_india

شعور بک ليٽ

https://www.cert-in.org.in/AwarenessBooklets.jsp

سيڪيورٽي اوزار

https://www.csk.gov.in/security-tools.html

SCAN ME!